

Kouvolassa on museo, jossa on tuhansia radioita - Nyt sen tarina on vaarassa

Kaupunginhallituksen päätös poistaa Kouvolan koti- ja putkiradiomuseo myytävien kiinteistöjen listalta tuskin on pysyvä, Kari Taskinen sanoo. Hän on putkiradiomuseota hallinnoivan saatiön hallituksen puheenjohtaja.

- Veikkaan, että museokiinteistö palaa myytävien listalle jo syksyllä, kunhan kaupunki on ensin löytänyt myynnille lisää perusteita.

Kaupunginhallitus päätti maanantaina poistaa myytävien kiinteistöjen listalta Myllykosken kirjaston, Kouvolan koti- ja radiomuseon ja Kouvolan pienoisorautatiemuseon ja kahvilan.

Puheenjohtaja Inka Häkkisen mukaan hallitus haluaa myyntikohteista tarkempia selvityksiä.

"Museoiden kohdalla pitää selvittää, löytyykö niille muuta mahdollista paikkaa."

Siitä, palaavatko nyt poistetut kohteet uudelleen myytävien listalle, ei Häkkisen mukaan kaupunginhallituksen kokouksessa keskusteltu.

"Keskusteluissa toivottiin koordinoitumpaa hallintaa näistä listoista. Nyt oli vähän sellainen kokemus, että kohteita tulee tipoittain. Nyt kaivataan kokonaisuutta, koska kaupungin rakennuskanta on massiivinen.

Kouvolan koti- ja radiomuseota ylläpitää Kouvolan Putkiradiomuseosäätiö. Säätiön perustivat Kouvolan kaupunki, Kouvola-seura ja Vesa Harsi vuonna 1989. Vesa Harsi (1932-2018) oli kouvolaalainen liikemies ja radioharrastaja. Putkiradiomuseo syntyi hänen kokoelmansa pohjalta.

Harsin kokoelma oli lähdössää pois Kouvolaan, mutta kaupunki tuli väliin ja perustettiin säätiö.

Kaupunki on tarjonnut koti- ja putkiradiomuseolle tilat Kaunisnurmen museokorttelista. Säätiö ei maksa tiloista vuokraa.

Museon kiinteistöllä on kaksi rakennusta: vuonna 1906 valmistunut entinen veturinkuljettajan talo ja vuonna 1991 valmistunut radiomuseon talo.

Kotimuseo on sijoitettu vanhaan rakennukseen. Sen tiloissa on museon radioamatööriasema ja Axel Tigerstedtin radioasema ja myös radiomuseon kokoelmia ja toimintoja.

Uudemmassa talossa ovat radiomuseo ja vuonna 2013 perustettu Kouvolan sotilasradiomuseo. Se on lajissaan Suomen ainoa.

Korjausvelkaa yli 100 000 euroa

Kouvolan toimitilajohtaja Katja Aholan mukaan Koti- ja putkiradiomuseon vuosittaiset kulut kaupungin tilapalveluille ovat noin 20 000 euroa vuodessa. Suurin yksittäinen menoera on sähkö.

Vuonna 2023 kaupunki korjasi vanhan museorakennuksen katon. Se maksoi runsaat 94000 euroa. Tällä hetkellä rakennuksen korjausvelka on tilapalveluiden mukaan 115600 euroa.

Aukioloajat eivät palvele kavijoita

Koti- ja putkiradiomuseo on avoinna tänä kesänä keskiviikosta sunnuntaihin aina elokuun alkuun asti.

Kaupunki on palkannut museoiden lipunmyyntiin ja valvontaan yhteensä neljä kesätyöntekijää. Toissa on kerrallaan kaksi henkilöä, sillä yksi ihminen ei pysty valvomaan samanaikaisesti molempia rakennuksia.

Valvonta on välttämätöntä, koska radiomuseon puolella on arvokkaita esineitä.

— Aiomme asentaa radiomuseon puolelle valvontakameroita niin, että yksi henkilö pystyisi valvomaan kävijöitä molemmissa taloissa, Taskinen kertoo.

Yksi kameroista on jo asennettu. Niitä tarvitaan kuitenkin vielä lisää.

Museot suljetaan 3. elokuuta. Se on liian aikaisin erikoismuseoiden potentiaalisinta asiakaskuntaa ajatellen, joka on varttuneempaa väkeä.

— Kesällä perheet ovat yhdessä. Kun koulut alkavat, isovanhemmilla olisi paremmin aikaa. Museo on kuitenkin jo kiinni.

Elokuusta eteenpäin koti- ja putkiradiomuseoon voi tutustua erikseen ilmoittautumalla.

Vuonna 2023 koti- ja putkiradiomuseo oli avoinna koko kesän. Taskisen mukaan kävijöitä kertyi tuolloin noin 500. Heistä lähes 80 prosenttia tuli Kouvolan ulkopuolelta. Retkeläiset ovat museon tärkein tulonlähde.

— Meillä oli tarkoitus markkinoida näitä museoita kaikille eläkeläisyhdistyksille 200 kilometrin säteellä Kouvola. Olimme tätä varten kehittäneet tietokannan viime vuonna. Sitä ei päästy hyödyntämään, koska emme tienneet, milloin museota voi pitää auki.

Taskinen korostaa, että pääosa museoiden eteen tehdystä työstä on tehty ja tehdään edelleen vapaaehtoisena talkootyönä.

Putkiradiomuseo ei ole ammattimuseo

Koti- ja putkiradiomuseo ei ole museolain määritelmän kaltainen ammatillinen museo. Museo ei kuulu kaupungin organisaatioon eikä se ole osa Poikilo-museoita.

Museolain mukaan ammatillisella museolla tarkoitetaan valtion, kunnan tai kuntayhtymän, muun yhteisön tai säätiön ylläpitämää sääntömääräisesti museotoimintaa harjoittavaa toimintayksikköä.

— Museolla on kokoelma, jota sen ammatillinen henkilökunta hoitaa ja josta tehdään näyttelyitä. Yleensä museolla on kokoelmia reilusti enemmän kuin mitä on esillä. Poikilo-museoiden johtaja Anu Kasnio sanoo.

Yli 30-vuotias museo

Kouvolan putkiradiomuseo perustettiin vuonna 1991. Siihen kuului sekä miljöömuseo että putkiradiomuseo.

Ennen perustamista vanhaan veturinkuljettajan taloon tehtiin remontti.

Kotimuseon kokoelman ylöspanon on suunnitellut Kouvolan kaupungin entinen museoamanuenssi Antero Linkamo.

Vanhassa veturinkuljettajan talossa näyttelyt on jaoteltu aikakausittain eri huoneisiin. Kokoelmaa ei Taskisen tietojen mukaan ole päivitetty tai uudistettu. Siihen ei kesätyöntekijöiden ja harrastajien ammattitaito riitä, hän sanoo.

"Molempiin museoihin on rakennettu ääniopastusjärjestelmä. Siihen saimme asiantuntija-apua Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta.

Vuonna 2016 Kouvolan miljö- ja radiomuseo valittiin Itä-Suomen vuoden paikallismuseoksi. Kyseessä oli kilpailu, jossa etsittiin parasta sähköistä mediaa hyödyntävää paikallismuseota.

"Tavaraa on ehkä liikaa esillä"

Radiomuseon tilat ovat ääriään myöten täynnä. Kokoelmaa ei ole voitu päivittää eikä oikein toisinkaan järjestää, Taskinen kertoo.

Tavaraa on pantu esille ehkä vähän liikaa, hän myöntää.

"Kokoelmaa on jo rajoitettu. Esimerkiksi televisioista on kotimuseon poikkeuksia lukuun ottamatta luovuttu ja radioiden varakappaleita on poistettu. Joistakin radioista on kuitenkin perusteltua pitää kaksoiskappaleita varaosien takia.

Muutakin luopumista on tehty. Kouvolan sotilasradiomuseolle viime vuonna lahjoitettu eversti Reino Hallamaan arvokas sotilasansiomerkki-kokoelma ja univormu siirtyi aiemmin kesäkuussa Päämajamuseoon Mikkeliin.

Lakkautusta on yritetty aiemminkin

Putkiradiomuseon tulevaisuus on ollut liipaisimellaaikaisemminkin.

2000-luvun alkuvuosina kaupunki esitti putkiradiomuseosäätiö lakkauttamista ja museotoiminnan siirtämistä kaupungin vastuulle. Hanke liittyi koko käsityöläis- ja museokorttelin kehittämissuunnitelmaan.

Taskisen mukaan yritys kaatui siihen, että kaupunki ei voinut kävellä säätion yli.

"Perustamissopimuksen mukaan kaupunki sitoutuu osoittamaan putkiradiomuseolle sen toimintaan soveltuvat tilat osapuolten yhdessä sopimalta alueelta ja huolehtimaan niidenvuotuisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista.

Jos saatiö lopettaisi toimintansa ja se päätettäisiin purkaa, museon kokoelmat luovutetaan Kouvolan kaupungille säilytettäväksi yhtenä kokonaisuutena sen museotiloissa.

Kansallista mielenkiintoa

Taskisen mielestä museon lopettamista ajavat eivät oikeasti ymmärrä putkiradiomuseon laajuutta. Laajuus ei tarkoita pelkkää esinekokoelmaa vaan myös valtakunnallista mielenkiintoa.

Suomessa on pari muutakin laajempaa radiokokoelmaa, mutta sotilasradiomuseo löytyy vain Kouvolasta.

"Olemme järjestäneet valtakunnallista sotilasradiomuseotapahtumaa 11 kertaa vuodesta 2013. Viimeksi se pidettiin Kouvolan kaupungintalolla, ja paikalle tuli yli 300 alan harrastajaa ja kiinnostunutta ympäri Suomea.

Museo on monelle päättäjälle vieras

Yhteydenpito kaupungin kanssa on ollut hankalaa, Taskinen sanoo.

"Olemme kutsuneet johtavia virkamiehiä tutustumaan museoon useaan kertaan. Heillä ei ole ollut kiinnostusta, mutta päätöksiä he ovat silti tehneet.

Koska fyysinen museo ei ole tuttu, ehdotukset toiminnan muuttamiseksi ovat olleet Taskisen mukaan erikoisia.

Hänen mukaansa putkiradiomuseolle on ehdotettu uutta paikkaa milloin Kouvola-talon alakerrasta, milloin Kuusankoskitalosta.

"Meillä on pelkästään radiomuseon pohjakerroksessa noin 3 000 radiota varastoituna nykyaikaisiin arkistohyllyihin. Lisäksi muuten esillä on viitisensataa radiota.

Kasarmimällä vanhan varuskunnan ruokalan alakerrassa on vielä parisataa radiota lisää.

Myynti olisi radiomuseon loppu

Jos kaupunki myy museon kiinteistön, se on radiomuseon loppu, Taskinen sanoo. "Siinä vaiheessa säätiö siirtää omistamansa radiokokoelman arvokkaimman osan toisaalle Suomeen. Ottajia löytynee.

Poikilon kokoelmiin putkiradiomuseon esineet eivät päätyisi, museonjohtaja Anu Kasnio sanoo.

Poikilo-museoiden kokoelmien kartuttamista ja hoitoa ohjaa kokoelmaohjelma, joka määrittelee, mitä kokoelmiin tallennetaan.

Kouvolan kaupunginmuseo Poikilon kokoelmiin tallennetaan kouvolaalaisuutta, sen arkea ja juhlaa, täällä valmistettuja ja käytettyjä esineitä, valokuvia sekä nykypäivää.

"Radiot eivät kuulu meidän tallennusvastuullemme.!

Kotimuseon kokoelmien tallentaminen riippuu siitä, mitä esineet ovat ja onko niistä tallella kontekstietoja, jotka liittävät ne Kouvolaan, Kasnio sanoo.

Kouvolan kaupunginmuseo Poikilon kokoelmaohjelma on laadittu ensimmäisen kerran vuonna 2007. Sitä päivitettiin vuonna 2019. Taidekokoelmaa ohjaa oma kokoelmaohjelma.

Rakennuksilla on käyttötarkoitus

Koti- ja radiomuseon kiinteistön myyminen olisi Kasnion mielestä ikävä asia.

"On surullista ajatella, että tällaisia kiinteistöjä, joilla on käyttötarkoitus ollaan myymässä. Kiinteistön uudisrakennushan rakennettiin nimenomaan radiomuseota varten. Alueen muitakin vanhoja rakennuksia remontoitiin, kun museokorttelia 1980-90 lukujen taitteessa perustettiin.